OTSUSED

KOMISJONI OTSUS,

29. märts 2010,

millega nafta ja maagaasi leiukohtade uurimine ja kasutamine Inglismaal, Šotimaal ja Walesis vabastatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/17/EÜ (millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused) kohaldamisest

(teatavaks tehtud numbri K(2010) 1920 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2010/192/EL)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused, [1] eriti selle artikli 30 lõikeid 5 ja 6,

võttes arvesse Shell U.K. Limited (edaspidi „Shell") 15. oktoobril 2009 e-postiga esitatud taotlust,

olles pidanud nõu riigihankelepingute nõuandekomiteega

ning arvestades järgmist:

I. ASJAOLUD

(1) Direktiivi 2004/17/EÜ artikliga 27 lubati ostjatel, kes uurivad nafta või gaasi leiukohti või toodavad neid maavarasid Ühendkuningriigis, kohaldada teistsugust korda, kui oli ette nähtud tavapäraste eeskirjadega. Kõnealuse alternatiivse korraga kehtestati teatavad statistikaalased kohustused ja kohustus järgida asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingute sõlmimisel mittediskrimineerimise ja konkurentsi põhimõtteid, eriti hankekavatsusi käsitleva eelteabe avaldamisel ettevõtjatele.

(2) Artiklis 30 sätestatud mehhanismi, milles käsitletakse teatavatel juhtudel teatavate ettevõtjate suhtes kehtestatud erandeid direktiivi 2004/17/EÜ sätetest, kohaldatakse ka kõnealuse direktiivi artiklis 27 sätestatud ja eespool nimetatud vähendatud kohustuste suhtes.

(3) Shell esitas 15. oktoobril 2009 komisjonile e-postiga direktiivi 2004/17/EÜ artikli 30 lõike 5 kohase taotluse. Artikli 30 lõike 5 esimese lõigu kohaselt teatas komisjon sellest Ühendkuningriigi ametiasutustele 21. oktoobri 2009. aasta kirjas, millele Ühendkuningriigi ametiasutused vastasid e-postiga 16. novembril 2009. Komisjon nõudis oma 17. novembri 2009. aasta e-kirjas Shellilt täiendavat teavet, mille Shell saatis e-postiga 25. novembril 2009.

(4) Shelli esitatud taotlus käsitleb nafta ja maagaasi leiukohtade uurimist ning kasutamist Inglismaal, Šotimaal ja Walesis. Kooskõlas komisjoni kehtestatud eelmiste ühinemisotsustega [2] on taotluses kirjeldatud Shelli kolme eri tegevusala. Need on:

a) nafta ja maagaasi leiukohtade uurimine;

b) nafta tootmine;

c) maagaasi tootmine.

Vastavalt komisjoni eespool nimetatud otsustele hõlmab tootmine käesoleva otsuse kohaldamisel ka arendamist, st tulevaseks tootmiseks vajaliku asjakohase infrastruktuuri (naftaplatvormid, torujuhtmed, terminalid jms) loomist.

[1] ELT L 134, 30.4.2004, lk 1.

[2] Vt eelkõige komisjoni 29. septembri 1999. aasta otsus 2004/284/EÜ, millega koondumine kuulutatakse kokkusobivaks ühisturu ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga (juhtum nr IV/M.1383 – Exxon/Mobil) (ELT L 103, 7.4.2004, lk 1) ning järgnevad otsused, muu hulgas komisjoni 3. mai 2007. aasta otsus, millega koondumine kuulutatakse vastavaks ühisturu nõuetega (juhtum nr IV/M.4545 – Statoil/Hydro) vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 139/2004.

II. ÕIGUSRAAMISTIK

(5) Direktiivi 2004/17/EÜ artiklis 30 on sätestatud, et direktiivis käsitletava tegevuse võimaldamiseks sõlmitud lepingute suhtes ei kohaldata kõnealust direktiivi, kui liikmesriigis, kus tegevus toimub, on see tegevus otseselt avatud konkurentsile turgudel, millele juurdepääs ei ole piiratud. Otsest avatust konkurentsile hinnatakse objektiivsete kriteeriumide põhjal, võttes arvesse asjaomase sektori erijooni. Juurdepääsu ei peeta piiratuks, kui liikmesriik on rakendanud asjakohased ELi õigusaktid, mis avavad konkurentsile asjaomase sektori või osa sellest, ning kohaldab neid.

(6) Kuna Ühendkuningriik on rakendanud ja kohaldab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 1994. aasta direktiivi 94/22/EÜ (süsivesinike geoloogilise luure, uurimise ja tootmise lubade andmis- ning kasutamistingimuste kohta), [1] ei tuleks juurdepääsu turule pidada piiratuks direktiivi 2004/17/EÜ artikli 30 lõike 3 esimese lõigu tähenduses. Konkreetse turu otsest avatust konkurentsile tuleks hinnata mitme kriteeriumi põhjal, millest ükski ei ole iseenesest otsustav.

(7) Selleks et hinnata, kas asjaomased ettevõtjad on käesoleva otsusega hõlmatud turgudel konkurentsile avatud, tuleb arvesse võtta peamiste turuosaliste turuosa ning kõnealuste turgude koondumise astet. Kuna käesoleva otsusega hõlmatud eri tegevused toimuvad eri tingimustes, tuleb iga tegevust/turgu hinnata eraldi.

(8) Käesolev otsus ei piira konkurentsieeskirjade kohaldamist.

III. HINDAMINE

(9) Kõiki kolme kõnealuses taotluses käsitletavat tegevust (nafta ja maagaasi leiukohtade uurimine, nafta tootmine ning maagaasi tootmine) on eespool põhjenduses 4 osutatud eelmistes komisjoni otsustes käsitatud eri tooteturgudena. Seepärast tuleb neid vaadelda eraldi.

Nafta ja maagaasi leiukohtade uurimine

(10) Komisjoni väljakujunenud tava kohaselt [2] moodustab nafta ja maagaasi leiukohtade uurimine ühe tooteturu, kuna eelnevalt ei ole võimalik kindlaks teha, kas leiukohtade uurimise käigus leitakse naftat või maagaasi. Lisaks on komisjoni pika aja jooksul väljakujunenud tava kohaselt kõnealuse turu geograafiline ulatus ülemaailmne.

(11) Nafta ja maagaasi leiukohtade uurimisega tegelevate ettevõtjate turuosa võib mõõta kolme muutuja abil: kapitalikulud, tõestatud varud ja eeldatav tootmismaht. Kapitalikulude kasutamine ettevõtja turuosa hindamiseks leiukohtade uurimise turul ei ole siiski osutunud sobivaks muu hulgas seepärast, et eri geograafilistes piirkondades tuleb teha väga erinevas mahus investeeringuid. Näiteks tuleb nafta ja maagaasi leiukohtade uurimiseks Põhjameres teha suuremaid investeeringuid kui leiukohtade uurimiseks Lähis-Idas.

(12) Ettevõtjate turuosa hindamiseks kõnealuses sektoris on üldjuhul kasutatud kahte ülejäänud parameetrit: tõestatud varud ja eeldatav tootmismaht [3].

(13) Kättesaadava teabe kohaselt [4] olid nafta ja maagaasi tõestatud koguvarud maailmas 31. detsembri 2008. aasta seisuga 385 miljardit kuupmeetrit naftaekvivalenti standardtingimustel. Shelli osa selles oli 1,759 miljardit kuupmeetrit naftaekvivalenti standardtingimustel, mis annab turuosaks 0,46 %. Ühendkuningriigi tõestatud nafta- ja maagaasivarud olid 1. jaanuari 2009. aasta seisuga pisut üle 0,88 miljardi kuupmeetri naftaekvivalendi standardtingimustel, [5] s.o pisut rohkem kui 0,22 %. Shelli osa selles on veelgi väiksem. Kättesaadava teabe kohaselt on nafta- ja maagaasi tõestatud varude ja tulevase eeldatava tootmismahu vahel otsene seos. Seega ei osuta miski kättesaadavas teabes sellele, et Shelli eeldatava tootmismahu alusel mõõdetud turuosa erineks oluliselt tõestatud varude alusel mõõdetud turuosast. Põhjendustes 14 ja 17 näidatakse Shelli ja tema põhikonkurentide turuosasid nii nafta- kui ka maagaasiturul. Arvestades seost tõestatud varude ja tegeliku tootmismahu vahel võib neid arve käsitada ka käesolevas dokumendis vaadeldava turu konkurentsiolukorra näitajatena. Leiukohtade uurimise turg ei ole väga kontsentreeritud Lisaks riigi omandusse kuuluvatele äriühingutele tegutsevad kõnealusel turul kaks rahvusvahelist vertikaalselt integreeritud eraettevõtjat, nn ülisuured ettevõtjad (*super majors*) BP ja ExxonMobil ning teatav arv nn suurettevõtjaid (*majors*). Need tegurid on konkurentsile otsese avatuse märk.

---

[1] EÜT L 164, 30.6.1994, lk 3.

[2] Vt eelkõige eespool nimetatud otsust Exxon/Mobil kohta ning hilisemat komisjoni 19. novembri 2007. aasta otsust, millega koondumine kuulutatakse vastavaks ühisturu nõuetega (Juhtum COMP/M.4934 – Kazmunaigaz/Rompetrol) vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 139/2004.

[3] Vt eelkõige otsust Exxon/Mobili kohta (põhjendused 25 ja 27).

[4] Vt taotluse punkt 5.2.1 ja seal osutatud allikad, eelkõige sellele lisatud „*BP Statistical Review of World Energy*, June 2009".

[5] St 0,34 triljonit kuupmeetrit maagaasi standardtingimustel e 0,34 miljardit kuupmeetrit naftaekvivalenti standardtingimustel ning 3 400 miljonit barrelit naftat e 0,540 miljardit kuupmeetrit standardtingimustel, seega kokku 0,88 miljardit kuupmeetrit standardtingimustel.

Nafta tootmine

(14) Komisjoni väljakujunenud tava kohaselt [1] moodustab (toor)nafta tootmine ja tootmise arendamine eraldi tooteturu, mille geograafiline ulatus on ülemaailmne. Kättesaadava teabe kohaselt [2] oli maailma päevane naftatoodang 2008. aastal 81 820 miljonit barrelit. Samal aastal tootis Shell naftat 1 771 miljonit barrelit päevas ja seega oli tema turuosa 2,16 %. Käesoleva analüüsi puhul on oluline arvestada nii kõnealuse turu kontsentreerituse astet kui ka asjaomast turgu tervikuna. Sellega seoses märgib komisjon, et toornafta tootmise turgu iseloomustab riigi omandusse kuuluva kahe suure äriühingu, kahe rahvusvahelise vertikaalselt integreeritud eraettevõtja (nn ülisuured ettevõtjad e *super majors*) BP ja ExxonMobili, kelle turuosad naftatootmises olid 2008. aastal vastavalt 3,08 % ja 2,32 %), ning teatava hulga nn suurte ettevõtjate (*majors*) [3] kohalolek. Need tegurid näitavad, et turul tegutseb mitu ettevõtjat, kelle vahel peaks tõenäoliselt valitsema tõhus konkurents.

Maagaasi tootmine

(15) Eelmises komisjoni otsuses, [4] mis käsitleb lõpptarbijate gaasivarustust, on eristatud madala küttevääртusega ja kõrge küttevääртusega gaasi. Komisjon on kaalunud ka võimalust eristada veeldatud maagaasi (LNG) tarneid ja maagaasi tarneid gaasijaotusvõrgu kaudu [5]. Järgnevas komisjoni otsuses, [6] mis käsitles muu hulgas maagaasi tootmist ja selle tootmise arendamist, on jäetud lahtiseks küsimus, kas kõnealuse otsuse tähenduses on madala küttevääртusega gaasi, kõrge küttevääртusega gaasi ja veeldatud maagaasi turud eraldi turud, või mitte, kuna „lõpphinnang ei olene vastuvõetud määratlusest". Ka käesoleva otsuse kohaldamisel võib kõnealuse küsimuse jätta lahtiseks järgmistel põhjustel:

— Shell ei tooda veeldatud maagaasi;

— Shell U.K. Limited tegutseb Suurbritannias (Šotimaal, Inglismaal ja Walesis), kus gaasi hetketurul (nn National Balancing Point) ei eristata madala küttevääртusega ja kõrge küttevääртusega maagaasi. National Grid plc (Briti riiklik gaasivõrguoperaator) teostab järelevalvet võrku suunatava gaasi kvaliteedi üle.

(16) Eelmistes komisjoni otsustes [7] käsitati geograafilise turuna Euroopa Majanduspiirkonda ja teataval määral ka Venemaad ja Alžeeriat.

(17) Kättesaadava teabe kohaselt [8] oli maagaasi kogutoodang ELis 2008. aastal 190,3 miljardit kuupmeetrit standardtingimustel ja maagaasi kogutoodang Euroopa Majanduspiirkonnas samal aastal 289,5 miljardit kuupmeetrit standardtingimustel. Shelli maagaasitoodang 2008. aastal oli 37,60 miljardit kuupmeetrit standardtingimustel, mis annab turuosaks 12,99 %. Venemaa ja Alžeeria maagaasitoodang oli 2008. aastal vastavalt 601,7 ja 86,5 miljardit kuupmeetrit standardtingimustel. Euroopa Majanduspiirkonna ning Venemaa ja Alžeeria kogutoodang oli seega 976,7 miljardit kuupmeetrit standardtingimustel, millest Shelli osa moodustas 3,85 %. Kontsentreerituse aste maagaasi tootmise turul on samuti madal, arvestades nn ülisuurte ettevõtjate (ExxonMobil ja BP, kelle turuosad on keskmiselt vastavalt (10–20) % ja (5–10) %), ja nn suurte ettevõtjate (Statoil ja Total, kelle turuosad on vastavalt (10–20 %) and (5–10) %, ning riigi omandusse kuuluva kahe suure äriühingu, nimelt Venemaa Gazpromi ja Alžeeria Sonatrachi (mille turuosad on vastavalt (30–40) % ja (10–20) % [9] kohaolekut). Ka need tegurid on konkurentsile otsese avatuse märk.

IV. **JÄRELDUSED**

(18) Võttes arvesse põhjendustes 5–17 käsitletud tegureid, tuleks direktiivi 2004/17/EÜ artikli 30 lõike 1 kohast konkurentsile otsese avatuse tingimust pidada Inglismaa, Šotimaa ja Walesi puhul täidetuks järgmiste teenuste osas:

a) nafta ja maagaasi leiukohtade uurimine;

b) nafta tootmine;

c) maagaasi tootmine.

(19) Kuna turule piiramatu juurdepääsu tingimust peetakse täidetuks, ei tuleks direktiivi 2004/17/EÜ kohaldada tellijate sõlmitud lepingute suhtes, mille eesmärk on võimaldada Inglismaal, Šotimaal ja Walesis põhjenduse 18 punktides a–c loetletud teenuste osutamist, ega projektikonkursside korraldamise suhtes kõnealuseks tegevuseks nimetatud geograafilistes piirkondades.

(20) Käesolev otsus lähtub 2009. aasta oktoobrist detsembrini kehtinud õiguslikust ja tegelikust olukorrast, nagu seda on kirjeldatud Shelli ja Ühendkuningriigi ametiasutuste esitatud teabes. Otsuse võib läbi vaadata, kui õigusliku või tegeliku olukorra olulise muutumise tõttu ei ole direktiivi 2004/17/EÜ artikli 30 lõike 1 kohaldamise tingimused enam täidetud,

[1] Vt eelkõige otsust Exxon/Mobil kohta eespool ning hilisemat juhtumit Kazmunaigaz/Rompetrol).
[2] Vt taotlusele lisatud *BP Statistical Review of World Energy*, juuni 2009, lk 8, (edaspidi „BP Statistika").
[3] Suurte ettevõtjate turuosad on ülisuurte ettevõtjate omast väiksemad.
[4] Komisjoni otsus 2007/194/EÜ, 14. november 2006, koondumise kokkusobivuse kohta ühisturu ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga (juhtum COMP/M.4180 – Gaz de France/Suez) (ELT L 88, 29.3.2007, lk 47).
[5] Vt eelkõige eespool osutatud otsus Gaz de France/Suez kohta.
[6] Eespool nimetatud otsus Statoil/Hydro kohta, punkt 12.
[7] Vt nt põhjenduses 4 nimetatud otsused.
[8] Vt eelkõige BP statistika, lk 24.
[9] Vt otsust Statoil/Hydro kohta.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Direktiivi 2004/17/EÜ ei kohaldata lepingute suhtes, mille on sõlminud ostjad ja mille eesmärk on võimaldada järgmiste teenuste osutamist Inglismaal, Šotimaal ja Walesis:

a) nafta ja maagaasi leiukohtade uurimine;

b) nafta tootmine;

c) maagaasi tootmine.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigile.

Brüssel, 29. märts 2010

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Michel BARNIER